

NAPLO

Előfizetési ár:
Ej. évi 5 K. | Egyes szám ára 4 fill.
Fővárosban 6 fill.
Megjelen minden hétfőn reggel 7 órakor

Felelős szerkesztő:
DERÉKY ANTAL

Igazgató:
ERDÉSZ ZSIGMOND

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., DOHANY-UTCZA 88. SZ.
Közlemények átvétele csak kézbeséssel van megengedve

Husz évig ártatlanul a börtönben Botrányos építkezések

Piripócs vagy Budapest

(D) Az utca mindenkié! A gazdagoké épen úgy, mint a szegényeké, az uré épen úgy, mint a polgáré. Ez igaz. Ez iránt nem lehetnek eltérő vélemények. Az utca rendjére, tisztántartására, forgalmára és biztonságára a rendőrség tartozik felügyelni. Ez is igaz. A rendőrséget az állam fizeti, az államot a polgárok alkotják, tehát végeredményben a polgárság megadóztatása teszi lehetővé a rendőrség fentartását és épen ezért minden jóra való és becsületes polgár jogosan követelheti, hogy életére és vagyonára, legalább a nyilvános utcákon a rendőrség szigorúan, sőt felelősség terhe mellett is — felügyeljen. Ehhez az igazsághoz sem fér semmi kétség. És mégis mit tapasztalunk? Nincs olyan Istenadta nap, amikor még a legforgalmasabb utcákban is bicskázások, támadások, rablások és gyilkosságok ne történnének és szinte szegyenkezniünk kell a külföld előtt, hogy az ilyen szenzációs hírekkel leginkább a magyar sajtó kénytelen foglalkozni és fővárosunk közbiztonságáról nap-nap mellett a szegénységi bizonyítványt kiállítani, holott a külföld ugyanis mindenkor kész, a nálunk történt dolgokat a legsötétebb színekben feltüntetni.

Mindezeket az teszi most aktuálissá, hogy Budapest főváros törvényhatósági bizottságának szerdán délután tartott közgyűlésén Gálos Kálmán bizottsági tag interpelláció keretében szóvá és vita tárgyává tette, hogy az éjjeli órákban leselkedő csavargók és utonállók még a főbb utvonalonok is veszélyeztetik a járó-kelők életét és vagyonbiztonságát, amivel az interpelláló igen nagy szolgálatot tett a főváros lakosságának.

Azonban, téves azt hinni, hogy a budapesti utcák és terek csupán éjjel veszedelemesek, mert veszedelemesek ám a nappali és kora esti órákban is és különösen ünnep- és vasárnapokon, ha halaszthatatlan teendőnk, vagy mondjuk szükség-szerű egészségi sétánk az utcára kényszerít, önkéntelenül elénk tolatódik a kérdés: hogy Piripócson vagyunk-e, vagy Budapesten, mert nincs és nem lehet az országnak olyan hátramaradott fészke, ahol a helyi hatóság eltűnne azt, ami a nyugati és központi pályaudvarok környékén és a Podmaniczky- és An-

drassy-ut között levő összes mellék-utcákban történik, ahol a Budapesten állomásozó összes fegyvernek, kocsisok, munkások és egyéb férfi-cselédség trubadurjai valóságos arcpirító orgiákat rendeznek a szép (?) nembeli cselédekkel. Ide hurcolódik és itt telepszik meg ünnepnapokon a főváros minden szeméjte és áthatlan csoportokba verődve, olyan erkölcstelen jeleneteket tár az arra haladók elé, aminőtől minden jóízű ember, még ama bizonyos örömtányákon is undorral fordul el, ahol a szerelmet és lázas csókokat csengő pénzért árulgatják...

Nem vagyunk álszenteskedők, szemérmes erkölcspredikátorok, de bátran állíthatjuk, hogy ilyen nyilvános csoportosulásokat, hanczurozásokat, durva erkölcstelenségeket, az utcák illetévaló megszállását, a gyalogforgalom teljes megakadályozását még Piripócson vagy Kutya-bagason se tűrnék meg és épen ezért mutattunk mi már több ízben ez ázsiai állapotok tarthatatlanságára.

Már most felmerül rögtön a kérdés: hogy ki és mi ennek az oka? És rögtön kész rá a felelet, hogy a rendőrség! Mert a közönség és különösen a mi utcai közönségünk, amelyhez valamennyien tartozunk, mindig és mindenért a rendőrséget teszi felelőssé, különösen ami az utcán történik és ez rendjén is volna, ha a fővárosi rendőrség számszerű állománya megfelelné a főváros népességének számarányának.

Hogy a fővárosi rendőrség a polgárok élet- és vagyonbiztonságát és az utcák forgalmát a hozzáfűzött jogos kívánalmak szerint megvéddesse, feltétlenül szükséges a rendőrség lényeges szaporítása és ettől a saját jól felfogott érdekünkönél fogva, a legnagyobb áldozatok árán sem szabad visszariadnunk, mert ha ezt elmulasztjuk, akkor az utcákon elfolyó minden csepp vérért csak a saját székmarkuságunkat és nemtörődőségtünket tehetjük felelőssé.

Ezeket az állapotokat, melyek fővárosunkat a község nivójára degradálják, sürgősen, halaszthatatlanul segíteni kell; ezt czélozza az a felirat, melyet a főváros közgyűlése a kormányhoz intézni elhatározott és most már csak az volna kívánatos, hogy az illetékes miniszterium ne ölje a feliratot az akták tömkelegébe, hanem segítsen gyorsan és habozás nélkül a szegyenletes állapotokon...

A magyar japán kiállítás.

Szombaton délután nyitotta meg az Iparművészeti Mezeumban Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter ünnepélyesen a budapesti japán kiállítást. A kiállításon elég szép számú közönség jelent meg, azonban nem látszott valami különösen érdeklődni az exotikus kiállítás iránt. Már pénteken érdekes vendége volt a kiállításnak, *Otsonka*, a londoni kiállítás volt főnöke, a japán kiállítási társaság elnöke, aki kizárólag a kiállítás megtekintése céljából érkezett Budapestre.

A múzeum földszinti nagy csarnoka elég érdekes képet nyújt. Igen sok kedves csecsebecse van összehordva, de megvalljuk, nem a legszerencsésebb izléssel elhelyezve. Rendszeretlen munka folyt itt a tárgyak elhelyezése körül, mintha a rendezőség nem értett volna a dologhoz. Zűrzavaros minden, az egyöntetű áttekintés csaknem lehetetlen. Fődiszét a kiállításnak a papírvirágok képezik, amelyek szintén elég izléstelenül vannak elhelyezve. A vitrinák közé ékeltek pálmák bántó hatásúak. Szóval a rendezés ügyetlen. Az egésznek nincs is kiállítás jellege. Egyszerű vásári bazár az egész tárlat. Még katalógusok nyomását is feleslegesnek tartották. Hogy melyik tárgy mibe került, azt a látogató közönség a kiállított tárgyra biggyesztett czédulákról tudja meg. Semmi egyéb, mint üzleti vállalkozás az egész kiállítás. A londoni japán kiállítás pólvasára.

Mindezeket eltekintve, a tárlaton eléggé érdekes és értékes tárgyak vannak felhalmozva. Különösen a porcellán- és fayence-edények, köztük Makuzs Kozán, japán híres festőművészének néhány igen értékes porcellán festménye. Nagyszámban vannak a tárlaton felhalmozva a különböző himzett és festett szövetek, lámpionok, babák (amelyeket Kotányi Jánosnál is láttunk eleget) bambusz nád-kosarak stb. Értékesek az ötvös és lakmunkák az elefántcsont és fagaragványok. A tókiói kormány sok érdekes dologgal látta el a kiállítást. A többek között azzal az iskolai falikép sorozattal, mely Nippon történelmi nevezetességű, legkiválóbb egyéneit ábrázolja.

Óriási reklámok előzték meg a kiállítás megnyitását. Mindenki, mi magunk is sokat, de nagyon sokat vártunk, s talán ez az oka, hogy a

kiállítás igényeinket ki nem elégíti, s csalatkozással távozunk az Iparművészeti múzeum díszes földszinti csarnokából. Pedig egy kis körültekintés, a rendezésbeni jártasság és szakavatottsággal nagymértékben lehetett volna hozzá járulni a kiállítás művészi és izléses elrendezéséhez, s akkor nem ötlött volna annyira szemünkbe annak minden hiányossága.

Még csak azt említjük meg, hogy a kiállításon százhuszonhárom kiállító vesz részt, nyolczszáz tárggyal, s a kiállított tárgyak egy részéből jutott a középcarnokot körülvevő folyosók egy részére is.

A Napló Mindenütt.

Gondoljunk a szegényekre.

Végre beköszöntött a fagy, a hideg, a hó és a valódi tél. Tegnap este didergő, fázó öreg koldusasszonyt láttam egy utcaszögleten, nem volt hová lehajtani a fejét. A másik szögleten egy mindkét szemére vak ember állott hajadon fővel és kalapiát esdően alamizsnáért nyújtotta; az aszfalton pedig egy lábatlan nyomorék csuszott a földön és Isten csodája, hogy agyon nem gázolták.

Gondoljunk a szegényekre! Kéregetnek, koldulnak, utcára viszik a szerencsétlen nyomorultak testük fogyatékosait; a közönség jó és irgalmas szívé de ezek a szegény nyomorultak nem tudnak bánni a pénzzel s pálinkára megy az, ami kenyérré és fűtésre kellene s ők maguk pedig halálkétalanok maradnak.

Nem győzzük eléggé sürgetni a szegényügy radikális rendezését. És most a tél, a tulajdonképpen zordon tél közepén ismét aktuális ez a kérdés. Összeszorul az ember szíve, ha látja ezt a nyomorúságot, ezt a tehetetlenséget, ezt a szenvedést. Hisszük, hogy a város derék polgármestere, akinek van kellő akaratereje, ügybuzgalma, nem hagyja tovább figyelmen kívül ezt a fontos kérdést és keres módot arra, hogy a szegényügyet okszerűen és modernül rendezhesse. Szüksége van erre egyrészt a folyton növekedő és fejlődő városnak, mert bizony cseppet sem esztétikus látvány a társadalom nyomorultjainak kóborló serege, de szükségük van rá a szegényeknek is, hogy végre pálinka helyett meleg ételt, meleg lakást adjon nekik a társadalom jószívűsége.

Regény az életből.

...Egyszer volt, hol nem volt, még az Operenciás tengeren innen vagy még annál is közelebb egy szép, erős férfi. Ez az ember életének derekán összetalálkozott egy nálánál valamivel fiatalabb nővel. Természetesen szerelem lett

A dolgokból. A férfi és a nő nagyon beleszerettek egymásba s így, valószínűleg egy hüvös, holdas májusi estén elhatározták, hogy egymásé lesznek. Az eljegyzés napját is kifüzték s a jövő reményében előre is nagyon boldogok voltak. Oh, de mi történt? A szerelmesek között nézeteltérés támadt s az eljegyzés füstbement. A férfi ugyan megnősült, de egy másik leányt vett feleségül, a nő is férjhez ment, de más férfinak lett a hitvese.

Az idő nem a magyar monoplánok és bipánok szárnyain reptél s így gyorsan halad. A férfi és a nő öregedtek. Elsuhant egy évtized felettük, de azért nem felejtették el egymást. Teltek tovább az évek s egyszerre csak a sors is beleszólt az életükbe. A férfinak meghalt a felesége s az asszonynak a férje. Özvegyek maradtak s még mindig szerettek egymást...

A délezerje férfi megroppant, betegeskedni kezdett. Arcára napról-napra több barázdát szántott az élet s az asszony fekete haja is fehérre változott. Egy borús, bánatos őszi nap összehozta az egykori szerelmeseket. Tizenhat esztendő távollét szomorúságát sirták el egymásnak. Aztán mélyen belenéztek egymás szemébe és... és... és szívük újra fellángolt s most már eljegyzés nélkül diszpenzációval, gyorsan megesküdtek.

Novélla-témának is elég érdekes ez a történet s talán az érdekessége csak nő, ha kitűnik, hogy ezt a szentimentális históriát nem az író fantáziája találta ki, hanem az élet rendezte.

A mese alakjai most boldogok, mert szombaton adta őket össze az anyakönyvvezető, amikor kiderült, hogy a szegény 69, a menyasszony pedig 63 éves. Az öreg, fiatal házaspár egymás karjában boldogan távozott az anyakönyvi hivatalból.

A furfangos jegyzőné.

Egy közeli község jegyzője már 8 éves feleséges ember és papucs alatt nyög, mint sok más férfi is. Sorsába sehogyse akar belenyugodni, annál kevésbé, mert barátai folyton székrotyók emiatt. Mindössze vasárnap délelőttönként járhat ezeknek társaságába, egy-két korsó sörre, de hát lehet ebéd előtt mulatni? Az is hunczut, aki azt mondja, hogy lehet.

A mi jegyzőnk pedig, ha este nem, legalább délután szeretett volna néha ki-ruccanni hazulról. Sokáig spekulált, hogy valami ürítvet kieszeljen, de hiába. Ágyvelő dolgában is gyengén állt egy kicsit s ha a szanyolvaszt már rég nem találta, egyszer aztán azt mondja neki a körorvos:

— Tudod mit? Te panszkeodni fogsz a feleségednek nehéző lélegzősről, elhívatsz engem, én meg délutánoként hosszú sétákat fogok rendelni a szabadban. Aztán elírsz hol egyikünknek, hol másiknak a szőlőjébe.

Ugy is élt. A jegyző betegsége meglett állapítva, délutáni sétája elrendelve, az első összejevetel az állatorvosnál megebeszélve.

Váltak ott vagy tizen a csapravert hordó mellett. Vártak, vártak, de aki nem léte, az a jegyző volt. Mi az ördög történt vele?

Nos, az történet kérem, hogy a felesége tudomásul vette az orvosi rendelést és így szólt az urához:

— Az orvosnak igaza van. János, te fényes keveset mozogsz. Mától kezdve tehát minden délután kimégy az udvarra és ott pontosan két óra hosszat sétálni fogsz — a szemem előtt. Se többet, se kevesebbet. En majd leülök a pítvarajtában, árával a kezemben.

Ugy is történt és ezért várták hiába a jegyzőt. A boldogtalan ember egyelőre csak egy negyedórát bírta a sétát, aztán hement a szobába, mondván:

— Számár ember ez a doktor, hogy nekem nagy sétákat rendel, mikor — ugyis nehéző a lélegzetem.

A nyomor.

A magyar közélet szinylődik és vegetál, a társadalom legnagyobb része nyomorog. Igen kevesen vannak azok, akik anyagi gondok nélkül élhetik le életüket; igen kevesen vannak azok, akiknek nem jut osztályrészül a társadalom kinzó betegsége: a nyomor.

Az ember hajszolja a látszatot, keresi az üres fényt, meg a pompát, s mindenáron takarni akarja a kinzó bajját, szörnyű nyomorúságát.

A társadalom minden osztálya szinylődik, az ur és paraszt egyaránt, csak hogy míg az utóbbinak nyomora látható, szembeütő, addig az uriosztály nyomora burkolt és eltakart s bizony senki se sejtene elegáns, gavallér férfiakról, jól öltözött úrnőkről, hogy a nyomorúság tanyázik náluk, hogy a nyomorral küzdenek.

Természetes is, hogy a mai életviszonyok, a megélhetés nehézségei mellett nyomornak kell tanyáznia a szegényebb állású ember házaiban, ha lépést akarnak tartani a napról-napra váltakozó divat szeszélyeivel, ha kiakarják elégiteni a társadalmi élet folyton fokozódó igényeit.

A társadalmi élet számos kötelezettséget ró embereire, s ha meg akarunk felelni kívánalmainak, akkor nem elég a szerény fizetés, hanem jön az adósság, meg a váltó.

A magyar középosztály szerfölött el van adóssodva, az adósság tengerében fuldokol a magyar társadalom s ezért nem képes intenzív társadalmi életre, működésre.

Nagy átalakulásra szorul a magyar társadalmi élet, mert a nyomor nem szül békés haladást, meg társadalmi békét és csak akkor lesz remélhető békés irányu haladás, ha ki tud vergődni a gyötrő nyomorúságból, ha letudja rázni magáról azokat a bilincseket, a melyeket a társadalmi élet rideg szükségszerűsége kovacsolt rájuk.

IRODALOM MUVESZET.

CSODAK KORÁBAN.

Elbujva a hírlapokba,
Olvasgatom álmélkodva,
Mik esnek a nap alatt,
A vívódó ember-elme:
Győzelemről győzelemre,
Napról-napra hogy halad!

Gondolatát a viillámtól
A föld tulsó oldaláról,
Már szabadon dobja át,
S tudománya hatáimával
Napról-napra új csodákkal
Ekesíti íel magát!

Többet észszel, mint erővel,
Birkózik a levegővel,
S a föld sarkát tapodja.
Nincs már neki elérhetlen,
Ut után-néz a végtelen
Messze nagy csillagokba!

Dicső ember, szegény ember,
Oh, hogy e sok győzelemben
Szived mégis eleped...
Hasztalan a nagy tudásod,
Békességed, boldogságod
Ha soha íel nem leled!

Szabolcska Mihály.

Magyar Színház. Hajós Sándor új viglétckát „Fiúk és leányok” címen szombaton mutatta be a Magyar Színház jeles művészgárdája és kitűnő összlátékával nagy sikerre juttatta. Az egészen

meztelt ház kitűnően mulatott a jól meg-
raizolt alakokon, új, mulatságos hely-
zeteken és a sziporkázó, ötletes dialo-
gón. A siker főrésszel: Gombaszögi
Prida, Váradi Ill. Porral Rózsi, Halmi
Márgit, Törzs, Klári és Vágó meglepő
alakításokkal és lelkes ambíciójukkal
sok tapsot kaptak, melyből a szerzőnek
is bőségesen kijutott a maga része. Az
ujdonságot Vajda László rendezte, a tölc
már megszokott hozzáértéssel és találó-
konysággal.

Debreceni színház. A debreceni szin-
házban pénteken mutatta be Zilahy
Gyula színtársulata Kerner József gyö-
nyörű zenéjű új operettjét, a „Leány-
vásárt”, egészen új díszletekkel és jel-
mezekkel. Az ujdonságot a zsufoit ház
lelkesezőssel fogadta és több énekszám-
mot megismételtetett. A színtársulat éne-
kes személyzete nagy ambícióval ké-
szült az előadásra, mely a színházi sze-
zónnak egyik kimagasló eseményvévé
emelkedett. A főbb szerepekben kitűntek
Zilahiné Singhofer Vilma, aki remekill
énekel; Szilassi Etel, Bárdos Irma, Ró-
nai Hermin, Horváth Kálmán, Torma
Zsiga, Ligeti, Borbély Sándor, Kardos
és Nándor, akik valamennyien zajos tap-
sok mellett kitűnően játszották szere-
peiket. Zilahy igazgató a nagy sikert
arótt ujdonságot többször másorra
tűzte.

Miskolci színház. Palágyi Lajos mis-
kolci színtársulata szombaton mutatta
be Vidor Marci jeles ungvári írónak „Az
éjszaka” gyűjtő című három egyfel-
vonásos darabját, zsufoit ház előtt, rend-
kívüli sikerrel. Ungvárról a szerzővel
együtt nevészámú előkelő közönség uta-
zott Miskolcra a hemutató előadásra,
többször között a „Gyöngvössy Irodalmi
Társaság” tagjai is. A főszerepeket a
három kis darabban Verő Janka, Simkó
Gizella, Kiss Mariska, Nagy Vilma, Dok-
tor János, Stella, Zátov és Füzv ját-
szolták művészi lelkesesdéssel és alakítá-
sáikért zajos tansokban részveleltek,
melyből hűven kijutott a szerzőnek is,
akit minden felvonás után a figyelem
elé szóllítottak és díszes babérkoszoru-
val is megleptek.

**Reggelizeés előtt
fél pohár
SCHM BTHAUER-féle**

Igmándi

keserűvíz az elmentett gyomrot 2-3 óra
alatt teljesen tisztába hozza.
Hemzsalóra valódi állandó gyomorbetegségek,
székrekedéshen szennedősek. — **1/2 liter 60 fillér,
1 liter 100 fillér, nagy üveg 60 fillér.**

20 évig ártatlanul a börtönben

Amerikában az Allegheny megyei börtön aijtaja egy ősz magyar rab előtt nyílik meg néhány nap múlva. Husz évi raboskodás után szabadon bocsájtják az életfogytig való börtönre ítélt Tóth Andrást, mert kitént, hogy a bíróság ártatlanul ítélte el és más helyett bűnhődött husz év óta a börtön falai közt a szerencsétlen magyar.

1890 december 31-én az Edgar Thom-
son-féle vasgyár éjjeli munkásai szám-
szerint mintegy ötszázán, sztráikba lép-
tek, mivel a gyár vezetősége nem enge-
dett munkaszünetet új év napjára. A
sztráikolók egész éjjel álltak, zava-
rogták a telep körül s másnap reggel,
amidőn a nappali munkások a gyárba
lyekeztek, tettleg bántalmazták azokat,
akik nem csatlakoztak hozzájuk.

Ezek között volt Michael Quinn mun-
kavezető is, akinek a gyár előtt utját
állták a sztráikolók s minthogy nem en-
gedelmeskedtek nekik, egy vasruddal
agyonverték.

A rendőrség a gyilkosság elkövetésé-
vel Tóth Andrást, Szabó Mihályt és
Ruski Györgyöt vádolta. A három ma-
zvar perét hamarosan letárgyalják, mind

a hármukat elsőfoku gyilkosságban ta-
lálták bűnösnek s ez alapon halálra íté-
ték őket.

A halálraítélt magyarok védőügyvéd-
jei a kormányzóhoz fordultak kegye-
lemért, amelyet sikerült is kieszközöl-
niük s így 1892 február 17-én mind a
három elítélt bűntetését életfogytig való
börtönre változtatták. Az Allegheny-
fegyház aijtaja ekkor bezárult meődöttük.

Tóth András anyját csak elfogták,
egyre hangoztatta ártatlanságát, de
ügyet se vetettek reá. Az erőteljes
emberből összetört aggastyán lett. Fia,
aki csak 13 hónapos volt, amikor őt el-
ítélték, szép szál legénynyvé fejlődött. A
fiatal Tóth nemrég levelet kapott Ma-
gyarországból, amelyben tudatták vele,
hogy meghalt egy Tóth István nevű
névrokona, aki a halálos ágyán beval-
lotta, hogy ő ítötte agyon Michael
Quinn, braddocki formant s így Tóth
András, akit helyette elfogták, ártatlanul
szenvet az Allegheny megyei börtönben.

A fiatal Tóth hazautazott, megszere-
zte Tóth István hiteles vallomását s el-
hozva Amerikába, benyújtotta Allegheny
megyei törvénysszékhöz, amely — mint
Pittsburgból írják — rövidesen elítélt
az ügyet és szabadon bocsátja az ár-
tatlanul elítélt öreg magyart.

Mi ez? Mi ez, kérem?

A székesfőváros VII. kerületének
tanügyi eseménye van. A gyerme-
kek ugyan vigan kiállják utczaosz-
szat: éljen a vakáció!, de a szülők
egész másként vélekednek erről az
esetről, mint kedves magzatjaik.

És pedig ez történt: karácsony
napján megkezdődött az **innepi**
szünet a főváros iskoláiban s tartott
volna január 2-ig. De hál' Isten-
nek! — itt a tízedik év vége s meg
kell számlálni a népet. Erre a célra
a törvény szerint a tanítók felhasznál-
hatók s ezek kötelesek közremű-
ködni a nép megszámlálásában.

— Helyes, — mondák a tanítók,
— de akkor nem tanítunk.

Igy is lett. A tanító urak számlá-
lították a népet egészen január 11.
napjáig. Ez alatt az idő alatt a gyer-
mekek egészen elvadtak odahaza.
Tizenhatsz napig színt se látták
az iskolának, hanem hanczuroztak
az utcán, meg a ligetben tanyáz-
tak s felforgatták a lakásokat, ugy,
hogy a szülők a poklok fenekére
kivánták a népszámlálást. S öröm-
mel üdvözölék 1911 január 11. nap-
ját, amikor is a gyermekeket, „hála
Isten!” kiállással elküldték az isko-
lába.

A gyermekek elmentek s szépen
vissza is mentek. Haza. Azzal az
izenettel, hogy a tanító urak további
istentudja hány napig még népet
számlálnak az állam költségén. Ez
alatt az idő alatt a népoktatástüvet,
magyarul szólva, megeheti a fene.

Több, mint három hétig szünetel-
tek a VII. kerület elemi iskoláiban
az előadások. Ha otthon nem fog-
lalkoztak volna a gyermekekkel, bi-

LÓWY JÓZSEF Sirkőraktárában 10 K-tól feljebb remek kivitelű sirkővek
rendkívüli nagy választékban kaphatók.
Budapest, II., Fő-utca 88. sz. (Pálffy-tér mellett) saját házában.

Minden a szakmába
vágó munka, to-
móli javításot ve-
sőt az anyanyelv-
tanításban és lelték
ismeretben közü-
nek.

zöny, könnyen megeshetik, hogy szépen el is felelték, amit eddig tanultak. A statisztikáért így szenved az élő nemzedék tanítása, megrövidülnek a gyermekek épen az év közepén. Hiszen, ha több szünetet akarnak adni a gyermekeknek, hát fejezzék be előbb a tanítást egy hó nappal, például május végén. De a tanév közepén hetekig tanítás nélkül hazyni e kultúr város apraját, olyan eset, amely se nem szívesen emlékeztet sem az új nemzedék, sem a polgármester, aki hiába igyekszik Budapestből Nagy-Budapestet csinálni. Ime, egy halott tudomány, a statisztika gáncsot vet neki.

(Sz.)

HIREK

A Héiről.

Palotay Rezső kintetése.

Palotay Rezső, a Szt. Lukács-fürdő részvénytársaság vezérigazgatója régen megérdemelt királyi kintetésben részesült. A királyi védőerő tagjának jóletére irányuló áldozatkészsége elismeréséért a magyar királyi udvari tanácsosi címet adományozta Palotaynak. A Lukács-fürdő rokonszenves és szeretetre-méltó igazgatója, hosszú évek óta nagyszerű, közhasznú tevékenységet fejt ki, a főváros politikai, társadalmi és kulturális életében, s a főváros törvényhatósági bizottságában nagy buzgalommal képviseli a polgárság érdekeit. Kintetését mindenütt a legnagyobb örömmel fogadják, s mi is szívből gratulálunk a derék vezérigazgatónak új méltóságához.

A kintetéséről szóló királyi kézirat a következő:

A Személyem körüli magyar miniszterium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére Palotay Rezsőnek, a Szent Lukács-fürdő részvénytársaság vezérigazgatójának, a védőerő tagjainak jóletére irányuló áldozatkészsége elismeréséül, a magyar királyi udvari tanácsosi címet díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1910. évi december 30-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

Botrányos építkezések.

A fővárosban mostanság gyakran hangozik fel a panasz a botrányos építkezések ellen és a folyton megismétlődő házbeomlások ezeket a panaszokat keljéképpen igazolják. Kérdést intéztünk tehát e tárgyban egy kitűnő műszaki férfihoz, aki a következőkben mondta el a véleményét:

— Gyökere a bajoknak építkezésünkben az inszolíditás. Az új házak gyorsan, bombamódra keletkeznek. Mindenki siet, hogy a munka hamarosan elkészüljön és gyümölcsöző. Az emberek egymást hajszolják: a háztulajdonos hitelért futkos, hogy építhessen; a bank kergeti a háziurat, ez az építész, aki viszont a vállalkozót, ez meg a pal-

léri, ipari szállítót, kézműveseket és a napszámos népet, hogy rohanást végezzék dolgukat, mert a beépített tőke így elevenül meg és kamatozik. Nyerni persze mindenki akar rajta mentül többet. A pénz szétmegy a sok osztózó kezén és hogy mentül nagyobb legyen az osztalék, megkoppasztják az ellenértéket is. A drága munkaerőn nem gazdálkodhatnak sokat, azért megrövidítik az építési anyagot. Elszednek a falvastagságból, a párkányszélességből, ócska anyagot raknak fel új helyett, rozsdás vasat a gerendázatba, rothadó fát a tetőzetre, porhanyó, olcsó téglát falnak és a beton helyébe öntenek kulimászt. A tessék-lássék munka ragyog a napfény-nél, de olykor ez is siet beárulni mesterreit. A rosszul kiszámított és lelkiismeretlenül épített szerkezet egyensúlya megbillen, a nyomástól minden kimozdul helyéből: a vakolat hull, a falak repedeznek, a kövek mállanak, a vasak elhajolnak, az emeletek megrögnak s a katasztrófa beüt. Még szerencse, ha nem a beköltözés után, amikor a lakócsaládok egész sora zot pusztulna fele.

— A hatóság szigorú a feleletrevonásban s a büntető hatalmat kegyetlenül alkalmazzák közegéi, ha a vétkesség valakire rábizonyul. De tétetlenné lesz e hatalom is az adott szomorú viszonyok között, amikor bűnösséggel a kor egész irányzata, szelleme, erkölcsé vádolható meg. Mert nemcsak azok ludasok benne, akik rossz munkáikkal pórul jártak, hanem a többiek szintén, akik gyatra műveikért szerencsésen beharócsolták a jövedelmet és elsurranhattak feleletlenül, mert a Damokles-kard nem zuhan le rájuk. Az ipari erkölcs az, ami nálunk sokszor a legrosszabb lábón áll. Magyar ipart csak úgy teremthetünk, ha hozzá elsődrendű iparosokat nevelünk. Új nemzedék kell ide, más lelkiéleti és erkölcsi, amely a munkát odaadással végzi, a fogasztót lelkiismeretesen látja el és öndékedt a közérdekkel hozza összhangzásba. Amíg ezt el nem érjük, szigorítsuk meg, nem az utólagos büntetést, hanem az előzetes ellenőrzést minden olyan iparágánál, amelyben a lelkiismeretlenség emberéletet kockáztat. Mert ha így megy tovább, a házakkal együtt összeomlik a magyar ipar jó hírneve is.

Az ábrabli katonáskodása. Az a kis három esztendő, melyet katonáskodni kell eltölteni, nincs mindenkinek invére és ugyan furcsa utvesztőbe kerülnek, kik szabadulni akarnak a katonai szolgálatól. Erre nagyon jellegzetes példa egy kolozsvári fiatalember esete. Katz Jakab, aki 1884-ben született, 1907-ben került sor alá. Azzal állt elő Katz a sorozásnál, hogy ő rabbi, kéri tehát a póttartalékba való beosztását. Felmutatta a pozsonyi rabbiképző intézet bizonyítványát, amelyvel igazolta, hogy mint rabbinak, képesítése van. A kérelemnek helyet is adtak és a póttartalékba osztották be a fiatal rabbit. De amikor tizetesebben megvizsgálták a hatalmas mellkasu ember iratait, ugy találták, hogy nincs minden rendben. Először is az tűnt fel, hogy Katz Jakab mint tényleges rabbi egyáltalában nem működött, ilyenképp tehát a rabbiságról lemondottnak tekintendő. Az 51. hadkiegészítő parancsnokság címvesztő határozatot hozott ezek után, vagyis megállapította, hogy Katz Jakabnak nincs jogcíme ahhoz, hogy a póttartalékba sorozzák. Katz természetesen ez ellen folyamodással ít a honvédelmi miniszter elé került az ügy, de most még sulvosabbra fordult a dolog. A honvédelmi miniszter helyben hagyta a címvesztő határozatot, de azzal a megokolással, hogy Katz Jakab nem is szabályszerűen képesített rabbi. Átírt ugyanis a honvédelmi miniszter a közoktatásiügyi miniszteriumhoz és itt vizsgálatot rendeltek el arra vonatkozólag, hol végezte Katz Jakab az alsóbb iskolákat. Kiderült ekkor, hogy a polgári iskolai bizonyítványa, melynek alapján a rabbi-képzőbe felvették, hamis volt. A honvédelmi miniszter elrendelte, hogy a tényleges állományba osztják be az ál-rabbit, sőt a törvényték előtt is indítsanak ellene eljárást, mert

az a látszót forog fenn, hogy ravasz fondorlattal azért szerezte a hamis bizonyítványt, hogy kivonja magát a katonai szolgálat alól.

Most a büntető törvényszék vizsgálja az ál-rabbi hamisított okiratait.

Egy fiatal asszonykának. Hogy ne csak nagysád, de mások is megtanulhassák, a rovatban küldjük a receptet, mely a következő: Egy kisebb libamájat megsütünk, finomra áttörjük, kevés reszelt hagymát, egy kanál Kotányi rózsapaprikát, sőt és két keményre főtt tojást finomra aprítva hozzátesztünk, szépen formázzuk, aspikkal és petrezselyemmel díszítjük és kész a libamáj-pástétom. De a Kotányi rózsapaprikát ki ne felejtse.

Gyilkosság a korcsmában. A heves-megyei Nagyvíván községben vasárnap nagy multság volt a korcsmában, ahol a falu több legénye együtt volt. Évődtek, tréfáltak egymással, de azért komoly veszekedésre jó darabig nem került sor. Ott voltak a legények között Szalontai Pál és Farkas Lajos is. Több bort ittak meg s később az évődés, tréfalkozás komoly veszekedésé fajult. Különösen Farkas Lajos és Szalontai Pál kezdtek egymással veszekedni. Az ittas ember dühével szidták, karomlották egymást. Veszekedés közben Szalontai Pál felkapott a földről egy ásót s teljes erejével felhevázta Farkas Lajost, aki rögtön leesett a korcsma padlójára. Fejét előntötte a vér és néhány perc múlva meghalt. Az ásó éle mélyen belevágott a konyvájába és szétroncsolta agyvelejét. A gyilkosságról rögtön jelentést tettek a csendőrségnek, amely a gyilkos Szalontai Pált letartóztatta.

A téli fürdőevad a budai Szt. Lukács-fürdőben. December hónapban számosan keresték fel a külföldről a Szt. Lukács-fürdőt, melynek forró-meleg kenes forrásai és természetes ásványiszapfürdője félen is rendelkezésre áll a szenvedőknek, enyhülés: és gyógyulást nyújtva. Felémlijük azok közül, kik december hónapban ott laktak, a következőket: Alexander Varea és neje, főhadnagy, Wien; dr. Tuffi Oswaldné, Platra Neamt; Mehemed Szezaji, Salonique; Sarina Alcajav és leányai, Belgrád; Dr. Richard Hofmeister, orvos, Karlsbad; Petrovits Blazsoné, Belgrád; Theodor Wurche, kereskedő, Dresden; Acziz Zelli, Salonique; Sofie Felsenstein, Wien; Béla Fabianics, hadnagy, Wien; Mehemed Haki, Salonique; Schmidt Károly és neje nagybírtokos, Eszék; Fabianics Béla és neje, cs. és kir. őrnagy, Alsó-Szombatfalva; dr. Bérczi Albert és neje, földbírtokos, Pusztia-Szarvas; Hering Artur és neje, építész, Fiume; Nyegovár Viktor, őrnagy, neje és kísérete, Fehértemplom; dr. Pálvi Ede és neje, hírlapíró, Budapest; Bayer Róbert urad főerdész, Solyvas; Fertisek Ferenc, Árvaváralja és még számosan, kik fáradaimaikat kipihenték, egészsézüket acélították és kellemesen szórakoztak a kiváló budai gyógyfürdőben.

Nyilt-tér.

E rovatban a vállalkért nem vállal felelősséget a szerkesztőség

Kistájgerozás.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület tulajdonát képező Baross-téri házából 8 évi pontos lakbérfizetés dacára minden ok s megkérdézés nélkül 650 koronával kistájgeroltattam. Fogműtermemét már Baross-tér 8. szám alá helyeztem át, hol érem engem szükség esetén felkeresni sziveskedék.

Tisztelettel

Guttermuth János

Baross-tér 18. (a keleti pályaudvar közelében). Telefon: 159-36.

Rózsadomb

legexponáltabb helyén Zárda és vatar u'cza sarkán, előkerttel és kerti udvarral, 2, 3, 4 és 5 szobás lakások, hallal, üzlethelyiségek, szobrász és festő műtermek, a legnagyobb konforttal, gáz, villany, vacuum és telefonnal ellátva 1911 május 1 re kiadók. Bővebbet Kállai Ignácznál, Hírsa-utca 40. szám Telefon 60-42.

FORRADALMI LAZ.

15 (Arzibaschew regénye.)

— Nos, látjátok hova lyukadtunk ki. E szerint az orvos épen olyan mesterember, mint a többi... És közlem és a szenvedő emberiség között nem lesz semmi összekötő lelki kapocs... Amennyi a haszon, ugyanannyi a kár! A mulkor majd belekerültem a forradalmárok összekötésébe; revolvert is adtak... vagy Browningot... mit tudom én... Olyan fekete és nehéz tárgy volt... Gondoltam, no most kövekezik a tett! Ez az! De azután beláttam, hogy mégsem az!... Gyilkoljak, hogy azután felakasszanak? Ez megint új dolog: megölök egy embert, aki még élni szeretne; azután ezért megölnek engem, aki szintén még élni akarok! Az egyik épen olyan kellemetlen, mint a másik; a halál éfugy, mint az élet!...

Larionow magasra vonta vállait és jószágos arcán a kétségbeesés jelei mutatkoztak.

— Ezekre a gondolatokra olyan meghasonlás támadt a lelkemben, hogy majdnem megfojtottam magamat!... Az egyik oldalon egy kétségtelen nagy és magasztos hivatás integet felénk, a másik oldalon pedig ott leskelődik a talánycs kérdés: miért?... Ki kövekelheti tölem az életemet? Ki parancsolhatja, hogy egyikos legyek? És — és — már szinte nem is tudom, miről is van szó! Ez éppen a baj! Az ember akármilyen jót gondol, mindenütt áldozatot, vagy önfeláldozást követelnek érte! És — és — nem tudok mindent egy elmondani, ami akartam, de azt hiszem mégis megértettétek!

A szobában forró és nyomasztó lett a levegő. A lámpa szomo u fénve csak halványan világította meg a környezetet; a szobában gomolygó dohányfüst megnehezítette a lélegzést, de az ajtót senki se merte kinyitni.

Larionow hallgatagon és félenken tekintett társaira; piros, kerek arcán fájdalom és kétely ült; Dóra feiét a kezeire támasztotta és úgy hámulni merően a lámpa pislogó fényébe.

Arejev a bajszát tépdeste, Liza pedig némán és hallgatagon az ágy szélén ült elgondolkozva. Nagyon sajnálta Larionowot; szerette volna mecczirógatni, becézni és vigasztalni, mint egy kis gyereket... de nem mert a tárgyhoz szólni és inkább hallgatott.

— Hja! az élet rejtélyes, bonyolódott és nagyon nehéz! — ezzel szakította meg Dóra a csendet, mire Larionow hirtelen leült és félenken tekintett Dórára.

— Csodálatos, — folytatta Dóra, — hogy egy fél év előtt a legnagyobb lelkesedéssel jöttem ide, ahol mindent megtaláltam, amire vágyódtam: hírlapokat, színházakat, lárságokat és tudományokat! Es most — alig telt el a fél év és már: sivár ürességet érzek a lelkemben... minden bosszant és mindennel beteltem az undorodásig... és szinte már odáig jutottam, hogy szegény Afanasjew sorsát is irigyelni kezdem!... (Folyt. köv.)

Közgazdaság.

A Magyar Általános Takarékpénztár tőkeemelése. A Magyar Általános Takarékpénztár rendkívüli közgyűlést tartott, amelyet az intézet igazgatósága a társaság alaptőkéjének felemelése céljából hívott egybe. A közgyűlés elé terjesztett igazgatósági jelentés megokolása felemlíti, hogy az üzletfelek számának nagymértvű szaporodása, valamint üzletág tartós fejlődése, különösen a jelzálogüzlet erős fellendülése szükségesnek mutatta az intézet saját tőkéjének erősítését, hogy így a forgalomban levő záloglevelek biztosítására szolgáló alapok további megszilárdítására záloglevélvásárló közönség biztonságérzetének fokozását a legmesszebbmenő módon lehessen szolgálni. A tavalyi év folyamán a takarékpénztár zálogleveles jelzálogkölcsöneinek állománya 44 millió 600.000 koronáról 65.200.000 koronára emelkedett. A közgyűlés az igazgatóság javaslatának értelmében elhatározta, amely husz millió koronából áll, 10.000 darab 500 korona névértékű új részvény kibocsátása után, amelyek már az idei év jövedelmeiben részesednek, felemeli huszonöt millió koronára. Az újonnan kibocsátandó részvények felére, azaz öt-száz darab részvényre, a régi részvények birtokosa — az igazgatóság által meghatározandó időn belül — olyképp gyakorolhatja az elővételi jogot, hogy minden nyolc darab régi részvényre egy darab új részvény 500 korona névérték és 120 korona felépítés, valamint 1 korona 88 fillér bélévdíj, tehát összesen 621 korona 88 fillér és az 500 korona névérték, után az idei év január 1-től az elővételi jog gyakorlásának napjáig járó ötszázalékos folyó kamat lefizetése ellenében vehetnek át, míg a további ötezer darab részvényre vonatkozólag a közgyűlés felhatalmazta az igazgatóságot, hogy azokat szabad kézbe! — de a kibocsátási áránál nem olcsóbban — eladhassa. A közgyűlés az igazgatóság javaslatára a mostani alaptőkefelemelés alkalmából befolyó felépítésből 100.000 koronát a Nyugdíjalapba utalt.

Segédszerkesztő: Mezey László.
Kiadja:
A „NAPLO” UJSÁGVÁLLALATA.

„GEORGIS”
művészeti ügynökség (VII. ker., Klauzál-u. 33.) elvállal zsurok, estélyek családi esték, vagy ünnepek alkalmára. előkelő művésznők és művészekből álló társasággal, kabarék és hangversenyek rendezését.

Legelőkelőbb szórakozóhelyek

Ostende kávéház
Rákóczi-ut 20. sz.
Hétfőn f. hó 16-án este 9 órakor
VÖRÖS MISI klasszikus zenekarával
Olasz zenéest.
Műsor a helyszínen!

Színház kávéház
VII. ker. Aréna-ut 58. szám.
ujjonnan átalakítva
Esténként székesszínházi
teljes zenekarával hangverseny.
Tisztelettel
Arvay Otto Ede kávé.

Emke kávéház
Esténként
Farkas Pali
muzsikál.

! Budapest éjjel !
Látványossága
a **GENVA kávéház**
VII., Dob-u. 65. Erzsébet-körút sarok.
Egész éjjel nyitva.
esténként **Tatai Bús Feri** teljes zenekarával hangversenyez.

Paál János
ARENA NAGY VENDÉGLÖJE.
VII., Aréna-ut 58. szám.
(a városligeti színházzal szemben.)
Izletes, olcsó magyar és francia konyha. — Balatonmelléki borok — Színház után friss vacsora — Társaságok részére külön terem.
Szíves pártfogást kér a tulajdonos.

MATYÁS KIRÁLY KÁVÉHAZ
Rákóczi-ut 19.
Esténként személyes vezetéssel a hírneves
Sovánka Nándor
teljes zenekarával hangversenyez.

MIKSZÁTH KÁVÉHAZ
(Baross-utca és József-körút sarok) teljesen ujjonnan átalakítva.
Esténként
Kecskeméti Rácz Géza
szólista, 16 tagú zenekarával hangversenyez.
Az összes külföldi és helyi lapok. Figyelmű kiszolgálás.
Teljes tisztelettel
Kanczler Gyula és Tsa. tulajdonosok.
VIII., József-körút 55.

ADRIA NAGY KÁVÉHAZBAN
Rákóczi-ut 41. szám.
Esténként
Koczé Antal
a cigányprimások nagymestere, a királydíj nyertese és fiaival zenekarával hangversenyez. Tisztelettel
Schwarz és Neuman

? Hol találkozunk ?
Színészek, írók és művészek találkozó helye:
Gläser „METEOR” kávéháza
BUDAPEST, Erzsébet-körút 6. szám,
ahol az összes hazai és külföldi hírlapok olvashatók és mindenféle kávéházi italok a legmértányosabb árban számíttatnak.

FOGAK
szájpadlás nélkül, rágásra azonnal használható, 4 koronától. Gyökéreltávolítás teljesen felesleges. Aranyhidak és koronák 10 évi írásbeli jótállással 24 óra alatt, vidékieknek 12 óra alatt készíttetnek, foghúzás teljesen érzéstelenítve, tartós tömések 3 koronától. Régi, hasznavehetetlen fogcsontok és fogakat 24 óra alatt hasznavehetővé alakítók. Mérsékelt árak! Részletfizetésre is. Rendelés egész nap. Vasárnap és ünnepnap is.
Dr. HEGEDŰS JAKAB
VII. ker. Erzsébet-körút 44. szám, földszin.
Szpecialista minden fog- és szájbetegségben.
Kérem a pontos címre ügyelni.

Szent-Lukácsfürdő téli és nyári gyógyhely, Budán.
Csusz, köszvény, ideg- és bőrbajok ellen. Iszapfürdők, iszapborogatások, kő- és kád-fürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők és gyógyvizusodák. Szállodák, gondos penzió.
Szent-Lukácsfürdő igazgatósága, Buda.
Kristály forrásásványviz étvágyat javít, gyomorrontást megakadályoz.
Vidékre és külföldre fuvardíjmentes szállítás.

PAP, PAP, PAP.
Gyermekkoszték nagy választékban.
Sodronygyűbetelek méret szerint 5 forinttól teljebb.
Önrecomkható vagy kivethető szőnyegcsomók 25 forint 50.
Gichner János
ágyonny, róz-, és vashatortyáros, szőnyeg, függöny, pokróc, tornító stb. nagy választékban.
BUDAPEST, Erzsébet-körút 20.
GYÁR:
Kertész-utca 7. és 9. sz.
Árjegyzéket bárkinek ingyen és bérmentve küldök.
Meg nem felelő árut kicserélem vagy a pénzt visszadom.

CEYLON kávéházban Rottenbiller-utca 10. sz. híres cigányprimás zenekarával hangversenyez. Kétféle italok! Ceylon vacsora!
Ligeti Vilmos tulajdonos.
Bajai Dankó Lajos

Fogorvosi intézet. FOGAK
szájpadlás és gyökerek eltávolítása nélkül 4 koronától 10 lejjebb.
10 évi jótállással.
Az általam készített és a párisi fogorvosi akadémián kiállításán kitüntetett fogak rágásra kitűnően használhatóak, könnyen megszokhatók, a beszédben semmiféle zavart nem okoznak, szagot, ízt nem kapnak, a szájból ki nem vehetők és a valódi fogakat teljesen pótolják. Továbbá aranyhidak és koronák egyedülálló speciális készítője.
Schatz Jenő
technikai főnök.
Budapest, VII., Wesselényi-u. 60., I. 4. sz.
Rendelés egész napon át este 6 óráig. — Vasár- és ünnepnapokon is. — Szakorvosi rendelés fog- és szájbeteg részére.
Fogfelművek a legmodernebb kezeléssel. Speciális, fájdalommentes fogműtétek. Régi rossz fogcsontok átalakítása megvárható. Vidékiek 12 óra alatt ki-elégítettek. Mérsékelt árak.

CZIMBALMOKAT
a legújabb szabadalmazott rendszer szerint legjobbat készíti (részletfizetésre is) a cimbalomkészítés elismert első szakértője
Habits Antal
hangszerkészítő mester.
BUDAPEST,
Erzsébet-körút 42. szám.

Gichner János
ágyonny, róz-, és vashatortyáros, szőnyeg, függöny, pokróc, tornító stb. nagy választékban.
BUDAPEST, Erzsébet-körút 20.
GYÁR:
Kertész-utca 7. és 9. sz.
Árjegyzéket bárkinek ingyen és bérmentve küldök.
Meg nem felelő árut kicserélem vagy a pénzt visszadom.

Willax Kávékocka
Nem kell többé kávét főzni, sem cukrot venni!
Forró vízben vagy tejben feloldva azonnal teljesen kész, zamatos és hígíróan jóízű tekele- vagy tejeskávét nyújt.
DARABJA 4 FILLÉR. MINDENÜTT KAPHATÓ.
WILLAX KÁVÉ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, BUDAPEST.
SZÁRTELEP IRODA: VI. VÁCI-UT 187-189. TELEFON: 177-61.